

#### IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

##### REGULATORNA TELA

###### 1. *Republička radiodifuzna agencija (RRA)*

1.1. Aktivnostima Republičke radiodifuzne agencije bavili smo se i u delu ovog izveštaja koji se odnosi na implementaciju Zakona o radiodifuziji.

1.2. U prethodnom monitoring izveštaju detaljno smo se bavili pitanjem obaveze RRA da raspiše javni konkurs za izdavanje dozvola za emitovanje programa u trenutku kada postoje raspoložive, odnosno upražnjene radio frekvencije. Tada smo, u kontekstu javnog konkursa za izdavanje dozvola za emitovanje programa na radio frekvencijama upražnjenim nakon oduzimanja dozvole televiziji Avala, ukazali na određene nedoslednosti u pogledu primene člana 49. stav 2. Zakona o radiodifuziji. Konkretno, iako Zakon kaže da se javni konkurs obavezno raspisuje kada na osnovu Plana raspodele radio frekvencija postoje mogućnosti za izdavanje novih dozvola za emitovanje programa u slučaju oduzimanja dozvola postojećim emiterima, RRA, čini se arbitrarno, javni konkurs nekad raspisuje a nekada ne raspisuje. Osim javnog konkursa za izdavanje dozvola za emitovanje programa na radio frekvencijama upražnjenim nakon oduzimanja dozvole televiziji Avala, u ovom trenutku postoji još jedan aktuelan konkurs, onaj raspisan 2012. godine, za izdavanje dozvola za emitovanje jednog regionalnog TV programa u Beogradu, jednog regionalnog TV programa na području Novog Pazara, Tutina i Sjenice i jednog regionalnog TV programa na području Kraljeva, Čačka, Požege, Gornjeg Milanovca, Arilja, Sevojna, Ivanjice i Kosjerića. Isti konkurs raspisan je i za jedan broj dozvola za emitovanje radio programa, mahom s lokalnim pokrivanjem. Iako je poslednji rok za podnošenje dokumentacije na ovom konkursu istekao još 25.12.2012. godine, RRA ne samo da nije dodelila dozvole, nego čak nije ni objavila listu potpunih i blagovremenih prijava. Naime, RRA je dužna, u skladu sa odredbom člana 53 stav 1 tačka 2) Zakona o radiodifuziji, da u roku od sedam dana od dana isteka roka za podnošenje prijava javno objavi listu svih podnosilaca prijava čije su prijave potpune i podnete u predviđenom roku. Objavljivanje liste izuzetno je važno i iz razloga što predstavlja trenutak od koga počinju da teku rokovi za izdavanje dozvole. Naime, Zakon predviđa da se odluka o celovitoj dozvoli za emitovanje programa, pri čemu Zakon o radiodifuziji pod celovitom dozvolom podrazumeva dozvolu za emitovanje i jednu ili više dozvola za radio stanice – predajnike) donosi najkasnije u roku od devedeset dana od dana objavljivanja liste

prijavljenih na javni konkurs. U konkretnom slučaju ispostavlja se da RRA kasni punih pet meseci sa objavljivanjem liste podnosilaca prijava. Ovo ukazuje na ozbiljan nedostatak kapaciteta RRA da paralelno vodi više javnih konkursa. Naime, konkretan konkurs bio je drugi u 2012. godini, otvoren dok prethodni još nije bio okončan. Prvi konkurs iz 2012. godine okončan je tek u martu 2013. Raspisivanjem javnog konkursa za izdavanje dozvola za emitovanje programa na radio frekvencijama upražnjenim nakon oduzimanja dozvole televiziji Avala, ponovo je kreirana situacija u kojoj paralelno teku dve konkursne procedure. Rešenje zastoja do kojih dolazi u postupcima kada su paralelno otvorena dva javna konkursa moralo bi se tražiti ili u pojednostavljivanju konkursnih procedura, ili u ozbiljnom jačanju kapaciteta RRA da se nosi sa povećanim obimom posla.

1.3. RRA je krajem maja uputio velikom broju emitera obaveštenje o tome da nisu zaključili ugovor sa Organizacijom proizvođača fonograma Srbije. U dopisima emiteri se upozoravaju da je RRA obaveštena od strane OFPS-a da emiter nema zaključen ugovor sa tom kolektivnom organizacijom. RRA se u dopisu dalje poziva na svoju nadležnost, predviđenu Zakonom o radiodifuziji, da se stara da svi emiteri primenjuju propise o zaštiti autorskih i srodnih prava, te ukazuje da je nepoštovanje propisa o zaštiti autorskih i srodnih prava, osnov za izricanje mera od strane RRA. U dopisu se takođe konstatuje da je emitovanje muzike bez prethodno zaključenog ugovora sa OFPS-om, neovlašćeno korišćenje predmeta zaštićenog srodnim pravom.

Članom 9. stav 2. Zakona o radiodifuziji predviđeno je da Republička radiodifuzna agencija obavlja i poslove koji se odnose na preduzimanje mera u oblasti radiodifuzije u cilju primene propisa o autorskim i srodnim pravima. Nažalost, već nekoliko godina unazad, RRA ne uspeva da prepozna, ni svoje mesto, niti ulogu u sistemu zaštite autorskog i srodnih prava. Ovo je drugi put da se OFPS obraća Radiodifuznoj agenciji pokušavajući da na taj način izvrši pritisak na emitere i postigne određene ciljeve. U prethodnom slučaju, krajem 2010 i početkom 2011. godine, OFPS se žalio RRA da ne dobija uredno popunjene košuljice sa evidencijom emitovanih fonograma. RRA je te pritužbe prosledila tužilaštvima koja su vodila desetine postupaka protiv stanica zbog privrednih prestupa, u kojim postupcima su pojedine stanice žestoko kažnjene, da bi se tek naknadno ispostavilo da je OFPS svoje zahteve bazirao na nezakonitim opštim aktima koje je kasnije morao da menja po nalogu Zavoda za intelektualnu svojinu. Ovoga puta OFPS-u smeta što stanice ne obnavljaju ugovore sa njima na godišnjem nivou, iako se ugovori, i u situaciji kada se ne potpisuju iznova svake godine, prećutno obnavljaju. RRA je, ponovo, pritužbe OFPS-a poslala stanicama na izjašnjenje, umesto da ih kao očigledno neosnovane odbaci. I ovaj slučaj nameće obavezu da se, ako ne ranije, onda u sklopu konsultacija koje bi se morale voditi o novoj Strategiji razvoja radiodifuzije (prethodna je praktično istekla ove godine), celovito razmotri

mesto i uloga RRA u sistemu zaštite autorskog i srodnih prava, ali i ojačaju kapaciteti RRA za vršenje ove nadležnosti koja joj je poverena Zakonom o radiodifuziji, ali i Zakonom o posebnim ovlašćenjima radi efikasne zaštite intelektualne svojine.

## DRŽAVNI ORGANI

### 2. *Tužilaštvo za organizovani kriminal*

Tužilaštvo za organizovani kriminal je u maju 2013. godine podiglo optužnicu protiv 18 osoba zbog osnovane sumnje da su organizovanjem telefonskih kvizova i astroloških emisija oštetili više od 160.000 ljudi iz Srbije, regiona i dijaspora, i time sebi pribavili protivpravnu imovinsku korist od preko 500 miliona dinara, odnosno, nešto manje od 5 miliona evra. Optužnica je podignuta protiv vlasnika i direktora preduzeća „Fonlider“ osnovanih u Srbiji, Nemačkoj, Crnoj Gori i Republici Srpskoj i RTV „Duga“, MHC d.o.o i MHC „Telekomunikacije“ i drugih privrednih društava i protiv zaposlenih u ovim preduzećima. Optuženi se terete zbog krivičnog dela udruživanja radi vršenja krivičnih dela. Sumnja se da je ova grupa od 1. januara 2009. do 27. novembra 2012. organizovala i emitovala radio i televizijske kvizove u kojima su za tačne odgovore na jednostavna pitanja nuđene robne i novčane nagrade. Građani su studio pozivali preko telefonskih brojeva sa dodatom vrednošću, tako da je cena poziva bila posebno tarifirana i iznosila je od 0,5 do dva evra po minutu. U toku emitovanja kvizova, građani koji su pozivali radio i televizijske stanice ili slali SMS poruke preko posebno tarifiranih telefonskih brojeva nisu uključivani u program. Sve vreme su njihovi pozivi držani na čekanju na uključenje kako bi se uvećali troškovi poziva. U kvizovima nije isplaćena nijedna novčana nagrada, niti je podeljen obećani robni poklon. Kako bi se stvorio privid da se kvizovi regularno odvijaju, u emisije su uključivani članovi same grupe čiji je zadatak bio da se javljaju sa redovnih telefonskih brojeva, od kojih su neki bili i u studiju i glumili učesnike kvizova. Na sličan način organizovane su i astrološke emisije. U program su uključivani članovi grupe, njihovi rođaci i prijatelji, dok su pozivi zainteresovanih građana držani na čekanju.

Emitera RTV Duga, koji se pominje u saopštenju tužilaštva, nema ni u Registru javnih glasila, niti u registrima dozvola RRA. Na Internet prezentaciji RTV Duga navodi se da se program emituje putem satelita (GlobeCast World TV za SAD, Eutelsat W2 za Evropu), a u Srbiji još i posredstvom kablovskih sistema i satelitske DTH distribucije. Postavlja se pitanje da li je u vezi sa spornim programima, a radi se o astrološkim emisijama i kvizovima u koje se gledaoci uključuju posredstvom posebno tarifiranih telefonskih brojeva, RRA mogao da reaguje ranije i izrekne

odgovarajuće mere. Ovo posebno uzimajući u obzir nedavnu odluku kojom je Savet RRA privremeno oduzeo dozvolu za emitovanje Radio Fokusu, upravo zbog nenavođenja cene posebno tarifiranih SMS poruka. Zakonom o radiodifuziji je u članu 13. predviđeno ovlašćenje RRA da vrši nadzor nad radom emitera. Član 68. stav 1. tačka 6) predviđa obavezu emitera da se uzdržavaju od emitovanja programa koji zloupotrebjavaju lakovernost gledalaca ili slušalaca. Takođe, Savet RRA je još 2007. godine doneo preporuku emiterima da se uzdrže od emitovanja programa koji su zasnovani na proricanju sudbine, tumačenju horoskopa i sličnim sadržajima koji se ne mogu kategorisati. Nesporno je, dakle, da je RRA mogao reagovati da se radilo o licenciranom emiteru. RTV Duge, međutim, nema u registrima dozvola RRA. Iz saopštenja Tužilaštva za organizovani kriminal ne vidi se jasno pun tehnološki lanac emitovanja programa. Naime, vidi se da je studio bio u Beogradu, kao i da je program emitovan posredstvom satelita (GlobeCast World TV i Eutelsat W2), ali ne i gde se nalazio satelitski up-link. Odredbe Zakona o radiodifuziji koje se odnose na izdavanje dozvola za satelitsko emitovanje teško su primenjive u praksi. Konkretno, one predviđaju da zahtev za izdavanje dozvole podnosi operator satelitske stanice. Nema jasne definicije šta je operator satelitske stanice, pošto bi to teoretski mogao biti i operator satelitskog up-linka, i vlasnik satelita, ali i operator DTH satelitske platforme. Zakon čak sadrži odredbu po kojoj se za programe koji se mogu primati putem slobodnog (nekodiranog) satelitskog emitovanja na teritoriji Republike Srbije dozvole uopšte ne moraju pribavljati. Teorijski, ako operator satelitskog up-linka ne bi bio obavezan da pribavi dozvolu za slanje signala prema satelitu, satelitsko emitovanje takvog signala, ako ne bi bilo kodirano, bilo bi izuzeto od režima dozvole u Srbiji. Slična situacija bi postojala i ako bi se signal iz studija u Srbiji doturao do up-linka van Srbije. Sopštenje Tužilaštva za organizovani kriminal samo pokazuje koliko je Zakon o radiodifuziji prevaziđen i u kojoj meri ne sadrži rešenja koja bi nudila odgovore za različite situacije, pa i ovu konkretnu – sa nameštenim telefonskim kvizovima i astrološkim emisijama koje se emituju preko satelita. Ono što Srbiji nedostaje jesu jasna pravila, po uzoru na ona sadržana u ratifikovanoj Evropskoj konvenciji o prekograničnoj televiziji, sa tačkama vezivanja na osnovu kojih bi se u ovakvim slučajevima mogla ustanoviti nadležnost domaćih organa, konkretno RRA, i nad emiterima kojima nije izdata dozvola za emitovanje u Srbiji, npr. na osnovu činjenice da je emiter osnovan u Srbiji, da u njoj ima sedište, studija ili značajan deo radne snage, ili da ima satelitski up-link u Srbiji.